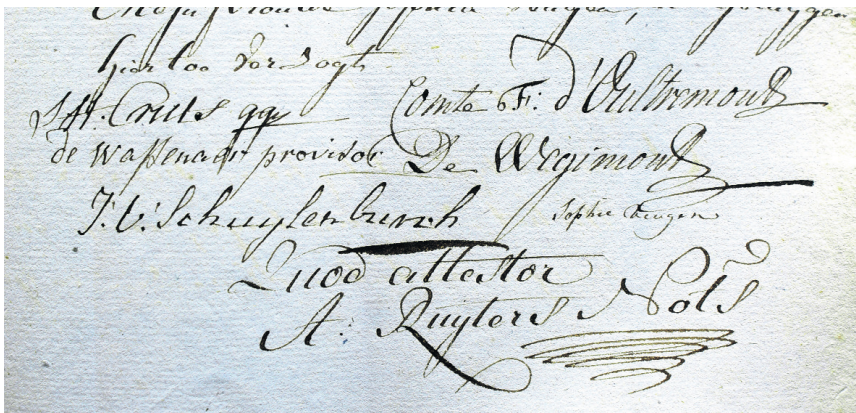

Geboortehuis Henriette d'Oultremont gevonden

Toen koning Willem I, na de Belgische afscheiding, na het overlijden in 1837 van zijn echtgenote Wilhelmina en na zijn troonsafstand in 1840, in 1841 in het huwelijk trad met de twintig jaar jongere Henriette d'Oultremont, veroorzaakte dat in Nederland een hevige deining. Probleem was in die tijd voornamelijk dat Henriette katholiek was, en strenge protestanten het toen onbegrijpelijk achtten dat de ex-koning van het meest calvinistische land van Europa met een authentieke 'roomse' trouwde. Bovendien een 'Belgische'...

Maar Henriette was vooral een borelinge van Maastricht. Over haar geboortehuis hebben de plaatselijke historici in het verleden nooit zekerheid kunnen krijgen, maar dank zij de bronnen de laatste jaren verworven en ontsloten door Rijksen Gemeentearchief, heden gefuseerd in het Regionaal Historisch Centrum Limburg, kan nu wél met zekerheid de geboorteplek van deze beroemde Maastrichtse aangewezen worden. Maar alleen de plek, want het huis bestaat niet meer.

Henriette werd op 28 februari 1792 in de Sint-Jacobkerk van Maastricht gedoopt als Henrica Andriana Ludovica Flora, dochter van Ferdinandus Franciscus Ludovicus Michael, graaf d'Oultremont de Wégimont (zeer oude Belgische adel), en van Joanna Susanna Hartsinck. Haar ouders woonden dus in de Sint-Jacobparochie. Maar waar? Sommigen zeggen het pand hoek Bredestraat-Heggenstraat, maar dat lag niet in de Sint-Jacobparochie, en kan bovendien nooit verbonden geweest zijn met café La Patraque in de Platielstraat dat eraan zou grenzen. Anderen houden het op het pand Bredestraat

Handtekening van graaf Ferdinand d'Oultremont de Wégimont, onder het huurcontract van het pand dat het geboortehuis zou worden van zijn dochter Henriette.

Tekening van de zuidoostelijke hoek van het Vrijthof, door Valentijn Klotz in 1671, met het Sint-Servaasgasthuis dat ver het Vrijthof instak, met op de voorgrond de kapel van het gasthuis.

Henriette d'Oultremont op haar oude dag.

26, dat wél verbonden was met het pand in de Platielstraat. Dat alles overigens zonder het minste bewijs. Kortom, alweer een Maastrichtse mythe, die nodig doorgeprikt moet worden!

Vader d'Oultremont was kolonel van de "Hol-

landse Gardes" en heeft maar kort in Maastricht gewoond. Geen enkele van de bewonerslijsten uit die tijd vermeldt hem. Als militair in dienst van de Staten Generaal moet hij Maastricht verlaten hebben na de inname van de stad in november 1794 door de Franse legers onder generaal Kléber. Henriette heeft dus hoogstens enkele prille kinderjaren in Maastricht gewoond, en er zeker geen herinneringen aan gehad. Dat de naam van het café La Patraque van Henriette op haar oude dag afgeleid zou zijn, lijkt dan ook zeer onwaarschijnlijk.

Graaf d'Oultremont komt slechts een enkele keer voor in de Maastrichtse archieven. Een eerste aanwijzing om te achterhalen waar zijn huis lag krijgen we op 5 december 1791, wanneer de Indivieze Raad van Maastricht een resolutie aanneemt, waarbij wordt uiteengezet dat door het kapittel van Sint Servaas en door de "heer grave D'outremont" een plan is

voorgelegd om "eene mestbak te mogen plaatzen aan de stal van het huijs thans bewoond worden de door den Heere grave van Outremont langs de muur van het gasthuys-Clooster en uijtspringende op de straat met verlegging van de goot, zullen de voorzeide mestbak altoos worden gesloten gehouden en de deuren zondanig suffisant worden gemaakt, dat rijtuijgen en karren daar over zullen kunnen rijden". Het verzoek van graaf D'Oultremont wordt ingewilligd.

Het betreffende huis dat graaf d'Oultremont heeft gehuurd, was een onderdeel van het Sint-Servaasgasthuis, zoals blijkt uit het huurcontract, afgesloten op 18 maart 1790 ten overstaan van notaris A. Ruijters, doorenerzijds de eerwaarde heren J.H. Cruts, schoolster van het kapittel van Sint-Servaas, en T. baron van Wassenauer, beide kanunniken van Sint-Servaas en provisoren van het gasthuis, en anderzijds graaf d'Oultremont de

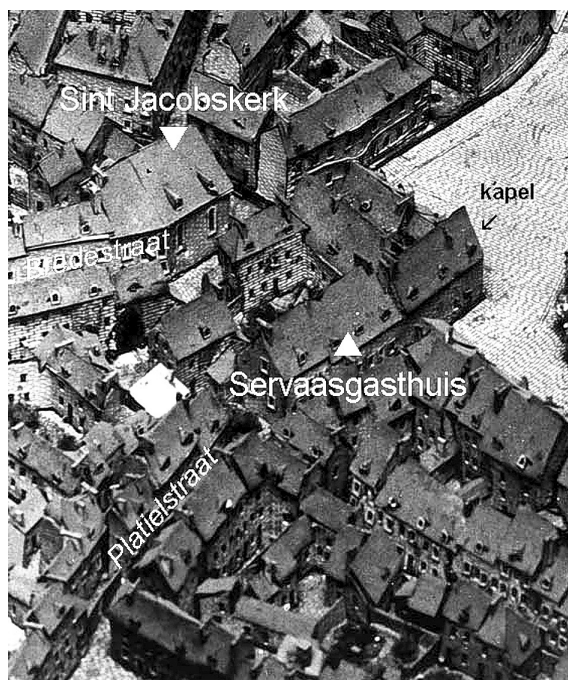
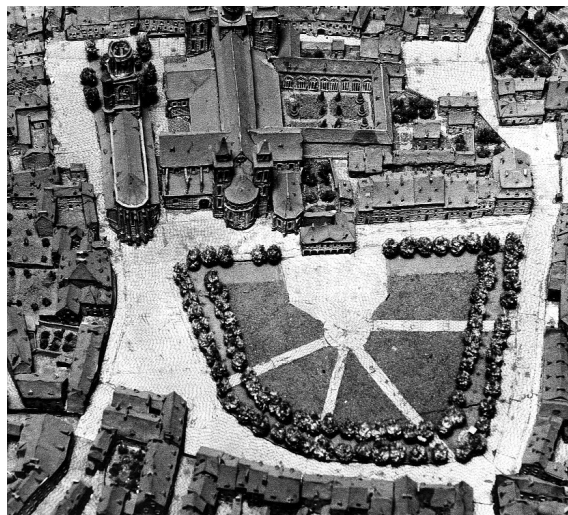
Wégimont, kolonel van de cavalerie en kapitein van een compagnie garde dragons in dienst van de Staten Generaal der Verenigde Nederlanden, waarbij deze voor een periode van negen jaar, met ingang van 2 april 1790, een huis met tuin, remise en stal huurde, gelegen in de Bredestraat achter het Gasthuis, grenzend aan één zijde aan een huis van de weduwe Gauthier, voor een huurprijs van 900 toenmalige guldens.

Het Sint-Servaasgasthuis was een groot gebouwencomplex, dat indertijd een groot stuk het Vrijthof in stak, zoals goed te zien is op de 'maquette' van Maastricht uit ca. 1750 (zie foto). Het bestond uit meerdere gebouwen en een kapel. Vanuit het Vrijthof maakte Valentijn Klotz er in 1671 een mooie tekening van, waarop de kapel goed te zien is.

Aangezien het Servaasgasthuis in 1820 is afgebroken, is het niet mogelijk gebleken aan te wijzen welk huis precies binnen het complex door graaf d'Oultremont is gehuurd, want het gasthuis bestond uit meerdere gebouwen. Tussen het gasthuis en de eerste huizen in de Platielstraat en de Bredestraat lag een tuin.

Toen het Servaasgasthuis werd afgebroken, werd het op het Vrijthof uitstekende deel overgedragen aan de gemeente. Het resterende deel, achter de nieuwe rooilijn van het Vrijthof, inclusief de Bank van Lening (Mont de Piété) aan de Platielstraat, werd bij opbod verkocht aan George Louis baron de Rosen. Deze was er bij de invoering van het kadaster in 1840 nog altijd eigenaar van.

In het huurcontract wordt vermeld dat het Servaasgasthuis grensde aan het huis dat ook wel eens

Details van de 'maquette' van Maastricht, ca. 1750, met in de linker benedenhoek het Sint-Servaasgasthuis, waarop ook goed te zien is dat het gebouwencomplex een gedeelte van het Vrijthof in beslag nam.

Projectie van de kaart van het Servaasgasthuis op de oudste kadastrale kaart van Maastricht.

is aangewezen als het geboortehuis van Henriette d'Oultremont (tegenwoordig Bredestraat 26-28). Het was in die tijd eigendom van de weduwe Gauthier, die ook eigenaresse was van het aansluitende pand in de Platielstraat (heden Café van Bommel, Platielstraat 13). Maar dit is dus zeker niet het geboortehuis van Henriette d'Oultremont.

Het was niet gemakkelijk deze taaie Maastrichtse mythe door te prikken. Onderzoek naar huizen, eigenaars en bewoners is

niet eenvoudig. De onderzoeker is aangewezen op gedetailleerd, geduldig en puzzelend historisch onderzoek in notariële archieven, stedelijke en kerkelijke archieven, kadastrale kaarten en archieven, aktes van de Burgerlijke Stand, archieven van de hypotheekbewaarder, volkstellingen, concordansen van huisnummering, prenten- en fotocollecties. Maar wie geduldig zoekt, die vindt.

Régis de la Haye

Archiefspromkkel

De vaste rubriek 'Archiefspromkkel' wordt verzorgd door medewerkers van het Historisch Centrum Limburg. Elke twee weken een

hele pagina met een nieuw verhaal, opgediept uit de archieven van Maastricht. Eerder verschenen sprokkel kunt u nog eens nalezen

op www.rhcl.nl. Historisch Centrum Limburg, Sint Pieterstraat 7, 6211 JM Maastricht, tel. 043 - 328 55 00, info@rhcl.nl

historisch
centrum
 limburg